

»Píndola formativa 20. Comunicació social en TEA

Què és? Segons
DSM-5

Deficiències persistents en comunicació social i interacció social al llarg de múltiples contextos, segons es manifesten en els següents símptomes, actuals o passats. Han de complir-se els tres criteris següents:

1. **Deficiències en la reciprocitat socioemocional.** Rang de comportaments que, per exemple, van des de mostrar acostaments socials inusuals i problemes per a mantindre el flux d'anada i tornada normal de les converses, passant per una disposició reduïda per compartir interessos, emocions i afecte, fins al fracàs a iniciar la interacció social o respondre-hi.
2. **Deficiències en conductes comunicatives no verbals utilitzades en la interacció social.** Varien, per exemple, des de mostrar dificultat per a integrar conductes comunicatives verbals i no verbals, passant per anomalies en el contacte visual i el llenguatge corporal, o deficiències en la comprensió i ús de gestos, fins a una falta total d'expressió facial i de comunicació no verbal.
3. **Deficiències per a desenvolupar, mantindre i comprendre relacions.** Varien, per exemple, des de dificultats per a ajustar el comportament en diferents contextos socials, passant per dificultats per a compartir jocs imaginaris o per a fer amics, fins a l'absència d'interès per altres persones.

Objectiu

L'objectiu principal del treball específic en aquesta àrea és aconseguir que la persona tinga una **comunicació funcional** que el faça estar i participar activament en tots els contextos en els quals es mou al llarg de la vida.

Pràctica

La pràctica de l'àrea de la comunicació social implica dissenyar programes fonamentats en **un marc teòric** que, perquè pugui ser portat a la pràctica cal disposar de professorat degudament **preparat**; i per a donar suport a la labor del professorat es necessiten materials curriculars; per a avaluar els programes es necessiten instruments de recollida de dades, etc.

La píndola formativa número 4, explica l'instrument d'avaluació del sistema augmentatiu o alternatiu que cal determinar depenent de la persona. *ComFor*: Precursors de la Comunicació. Avaluació de les necessitats de sistemes augmentatius de comunicació en autisme i altres dificultats de Comunicació.

Bases

Aquest aspecte va totalment lligat a l'àrea de **comunicació social** que es presenta en el model **SCERTS** com la segona àrea d'intervenció i en el primer domini de diagnòstic TEA del **DSM-5**.

Al llarg de la Guia es van desenvolupant aquests aspectes i en aquest quadre resum es volen mostrar diferents estratègies de com treballar i entendre la comunicació social amb les persones amb TEA.

És important entendre que la varietat de persones amb autisme, comporta una varietat de **nivells de comunicació dins del mateix espectre**. Això fa que hi haja diferents etapes comunicatives al llarg de les seues vides i per tant aquest serà un aspecte fonamental per a poder treballar la resta d'àrees, igual d'importants en la vida de les persones amb TEA.

La comunicació és la base del desenvolupament, per tant, es podran evitar moltes situacions d'estrès per a la persona si se la dota d'un sistema de comunicació.

Passos previs

La part del treball a nivell de l'àrea de comunicació social, comença per la personalització del currículum detallat en **el pla d'actuació personalitzat** de la persona amb TEA.

A partir de les **estratègies** que es redacten per a aconseguir els indicadors d'èxit i millorar aquestes habilitats, es pot anar construint la piràmide que portarà a poder treballar de manera directa la **comunicació** i les estratègies que ajudaran la persona a aconseguir un major benestar en termes generals en tots els contextos.

Quan es parla de les estratègies que cal seguir per al treball amb les persones amb TEA de diferents aspectes, s'ha de tindre en compte que no es pot generalitzar. No existeixen dues persones iguals i per tant, **no hi ha una única manera** de treballar cap aspecte amb les persones amb TEA.

Com es diu al llarg de la present Guia, s'ha de **personalitzar la intervenció** coneixent molt bé la persona a tots els nivells. D'igual manera passa amb totes les persones, per aquest motiu les aules han de comptar **amb ensenyament multinivell**, i adaptar-se als diferents nivells que es troben dins de l'homogeneïtat d'aquestes.

D'igual manera, s'haurà de **presentar la informació** de diferents formes, per diferents canals i vies (principi del DUA), perquè a totes les persones que estan a les aules, els arribe la informació que es vol transmetre.

Quan es parla de comunicació social implica tant la **comunicació expressiva com la comprensiva** i per tant, és necessari ser conscients que la informació arriba per diferents canals i com a bons professionals, s'ha d'insistir en la necessitat de conèixer molt bé a la persona i saber quin canal serà millor, d'una banda perquè expresse i per una altra banda perquè entenga.

S'haurà de realitzar un examen exhaustiu tenint en compte els quatre aspectes comunicatius que conformen el llenguatge. Mai es donarà com a vàlid, sense comprovar, que el primer i principal en els casos de les persones amb TEA és la comunicació, no s'ha de deixar de costat el llenguatge, però el més important és que aprenguen a comunicar-se de manera funcional i a entendre el món per a millorar els aspectes tant expressius com comprensius de la comunicació.

TEA. Trastorn de l'Espectre de l'Autisme

Una **GUIA** per a
la **COMUNITAT EDUCATIVA**

Així doncs, serà el docent d'Audició i Llenguatge, qui en l'entorn educatiu, realitzarà una valoració a nivell foneticofonològic, a nivell semàntic, a nivell morfosintàctic, i en el nivell més important i on es troben més barreres socials, **la pragmàtica**, en la qual més s'haurà d'incidir com a norma general. Molt important també en aquest aspecte és tindre en compte la necessitat de coordinació i de treball en un context natural, coordinació de tots els agents externs que treballen amb la persona amb TEA com amb la família per a poder generalitzar els aprenentatges i dotar-lo dels suports que siguin necessaris en tots els ambients.

Qui l'implementa?

Serà funció dels docents **de suport a la inclusió (especialistes en Pedagogia Terapèutica i Audició i Llenguatge)**, primer determinar què es treballarà, tenint en compte l'estil cognitiu, el nivell de desenvolupament, el nivell de comunicació i les seues capacitats.

Després el **com**, buscant els materials necessaris per a la millor comprensió i treball amb la persona amb TEA.

Finalment el **quan i on**, veient si és possible treballar-ho conjuntament amb **el professional curricular** a l'aula ordinària o si és millor treballar ells mateixos **individualment** amb la persona amb TEA. Això es determinarà sempre en conjunt pels professionals. Moltes vegades el treball per a ensenyar un sistema de comunicació requereix que siga a nivell **individual** fins que s'arribe al punt de poder generalitzar i serà llavors quan es treballa en un context natural.

Per tant, serà funció del **professional curricular** conjuntament amb el docent **de suport i l'orientador/a**, determinar aquests aspectes i dissenyar el seu pla de suport personalitzat tenint en compte els indicadors d'èxit que es volen aconseguir en aquesta àrea amb la persona amb TEA.

Com sempre caldrà disposar de **registres** per a anar avaluant la funcionalitat del pla dissenyat i temps perquè puguin coordinar-se tots els agents implicats en aquesta intervenció i observar l'evolució en tots els contextos.

Per a dur a terme una correcta implementació, es tindran en compte tant els **suports personals** com els materials que es detallen en el quadre resum de suport transaccional en les dues àrees implicades en aquest procés, que són; l'àrea de comunicació social i l'àrea de regulació emocional.

Estratègies per a la implementació

Depenent de l'edat, del context social, educatiu i familiar de la persona central de la intervenció, es mostren diferents **estratègies** que ajudaran a aconseguir els indicadors d'èxit marcats. S'espera que servisquen com a **exemple** i que s'utilitzin personalitzant-les a cada cas.

Així doncs i per al correcte desenvolupament del pla, es tindrà en compte l'instrument d'avaluació. A partir dels resultats del test, s'haurà de començar a treballar amb la persona en la implementació del **sistema alternatiu o augmentatiu** de comunicació.

Moltes vegades es cau en l'error de dir que quan una persona **és verbal**, tot ho entén a nivell oral. No necessàriament és així i s'ha d'intentar donar la informació per molts canals fins a trobar quin és el més apropiat perquè la persona arribi a comprendre allò que se li presenta.

Se sap que les persones amb autisme són molt **visuals** i que per tant ho entenen millor tot visualment, o, si es trasmet per canal visual. S'han desenvolupat mètodes esquematitzats en diferents "píndoles educatives" en la present Guia per a millorar la comunicació en les persones amb TEA (vg. les píndoles de la 14 a la 24).

Encara així, en aquesta píndola el que es pretén és dotar d'estratègies que no són úniques de la implementació d'un mètode com a tal i que el que pretenen és entendre la necessitat de conèixer molt bé el **nivell comunicatiu** en el qual es troba la persona per a poder elaborar el treball específic amb ella.

Així doncs, depenent de la necessitat de suport que requereixca la persona, tal com s'indica en el **DSM-5**, trobem tres nivells de gravetat en l'àrea de la comunicació social.

TEA. Trastorn de l'Espectre de l'Autisme

Una **GUIA** per a
la **COMUNITAT EDUCATIVA**

NIVELL DE SEVERITAT	COMUNICACIÓ SOCIAL
Grau 1 Requereix suport	Sense ajuda, mostra deficiències en la comunicació social que causen alteracions evidents. Mostra dificultats iniciant interaccions socials i ofereix exemples clars de respostes atípiques o insatisfactòries a les obertures socials d'uns altres. Pot semblar que té poc d'interès en les interaccions socials. Per exemple, una persona que és capaç de parlar usant frases completes i implicar-se en la comunicació però que a vegades falla en el flux d'anada i tornada de les converses i els intents per fer amics són excèntrics i habitualment sense èxit.
Grau 2 Requereix un suport substancial	Mostra deficiències greus en habilitats de comunicació social verbal i no verbal; els problemes socials són aparents fins i tot amb suports; inicien un nombre limitat d'interaccions socials i responen de manera atípica o reduïda als intents de relació d'uns altres. Per exemple, una persona que parla amb frases senzilles, la capacitat de la qual per a interactuar es limita a interessos restringits i que manifesta comportaments atípics a nivell no verbal.
Grau 3 Requereix un suport molt substancial	Mostra deficiències greus en habilitats de comunicació social verbal i no verbal que causen alteracions greus en el funcionament. Inicia molt poques interaccions i respon mínimament als intents de relació d'uns altres. Per exemple, una persona amb molt poques paraules intel·ligibles que rarament inicia interaccions socials, i que quan ho fa, realitza aproximacions inusuals únicament per a satisfer les seues necessitats i només respon a aproximacions socials molt directes.

Així doncs i tenint en compte quin és el nivell de gravetat en l'àrea de comunicació social de la persona amb TEA, s'haurà de realitzar el pla de suport, tot pensant en quin serà el que millor s'adapte a les seues capacitats prèvies.

Cal comentar que la comunicació social abasta molts aspectes. Des de la capacitat de poder imitar per a implementar un sistema gestual com podria ser el bimodal o gest natural per a augmentar la comunicació tant expressiva com comprensiva, fins a la utilització d'imatges per a realitzar un intercanvi comunicatiu. La diferència més clara respecte a com treballar la comunicació serà si la persona amb TEA és verbal o no. Encara així, no hem de deixar-nos portar per la capacitat de parlar de la persona, ja que això no serà sinònim que la seua **parla siga funcional**.

La funcionalitat del seu llenguatge bé siga oral, gestual o pictogràfic s'ha d'extraure de l'observació directa de la persona en context natural i amb els seus iguals. És molt important realitzar aquesta observació en tots els contextos per a determinar la funcionalitat de la seua comunicació. Existeixen registres per a valorar-ho tant en el mètode TEACCH, com en el PECS o en l'SCERTS.

Un altre dels aspectes molt important a tindre en compte en aquest àrea és la **intenció comunicativa** a nivell social. Encara que les persones que estem al voltant hem d'entendre a respectar i a apreciar la seua intenció comunicativa, el nostre món està pensat per a gent neurotípica i social, per tant, caldrà comprovar quins **suports tant materials com personals** van bé a la persona amb autisme per a facilitar-li el procés d'inclusió social, i això dependrà tant de l'edat com de les capacitats prèvies que requereix per a ser un participant actiu, segur i competent a tots els nivells.

Quan es parla de la teoria de la ment, es comenta que la gran majoria de les persones amb TEA, no són capaces de posar-se en el lloc dels neurotípics. I és que, tal com s'ha anat comentant en aquesta Guia, la seua manera de percebre i de sentir és diferent i per tant, s'ha d'insistir que les **persones neurotípiques tampoc tenen teoria de la ment respecte a les persones amb autisme**. Per tant, per a treballar les emocions i les estratègies per a aconseguir superar estats d'irregularitat, serà necessari intentar **posar-se en el lloc de la persona amb TEA**. Van molt lligades en aquest aspecte les àrees de comunicació social i d'educació i regulació sensorial, per a poder arribar a reconèixer, entendre i controlar les **emocions**, es requereix d'un nivell mínim de comunicació. Per a això, s'ha de conèixer el TEA des de dins a partir de tots els estudis que hi ha, de tota la bibliografia i de les experiències comptades en primera persona per adults amb autisme i persones que viuen amb ells. Treballar amb persones amb TEA requereix de **formació contínua i constant**. S'haurà de tindre en compte la formació a la família i a totes les persones que estan al voltant de la persona amb TEA, respecte al sistema de comunicació tant alternatiu com augmentatiu que es vulga implementar.

No serà igual treballar amb un **xiquet/a menut/da** amb autisme que encara no té un sistema de comunicació adquirit, que amb una **persona en l'etapa de Secundària** que ja hauria de tindre un sistema adquirit però que igual en aqueix moment, amb el canvi de context, requereix de més suports o de noves estratègies sobre aquest tema per a adaptar-se en el nou entorn.

Així doncs, existeixen dos llibres molt bons per a treballar amb xiquets menuts la intenció comunicativa com són "Parlant ens entenem els dos" i "Més que paraules" del Mètode "Hannen" que donen moltes estratègies per a saber com treballar tots aquests aspectes a partir del joc. L'ESDM també dona moltes estratègies vàlides i l'SCERTS també. El PECS i el Benson Shaeffer se cenen més als passos que s'han de seguir per a implementar el sistema de comunicació en concret.

Quan són menuts en general, cal **provocar la comunicació** perquè aconseguisquen els seus desitjos. Per a això, s'ha d'elaborar un llistat amb tots aquells elements **motivadors** que té l'alumnat tal com explica el mètode PECS i poder així crear **temptatives de comunicació**. Per exemple, amb una xiqueta a qui agraden molt els encaixables, se li podran posar a la vista en una prestatgeria a la qual no arribe o en una caixa de plàstic transparent, que no siga capaç d'obrir sense la persona adulta. Així es crearà la temptativa de comunicació ben siga mitjançant el fet d'assenyalar, l'intercanvi d'imatge, la paraula, el gest, la mirada o ambdues coses i a poc a poc anar demanant-li més per a aconseguir-ho.

Per a persones més majors es disposa tant del mètode SCERTS, com de diferents llibres per a treballar la "Teoria de la Ment" des de les capacitats prèvies fins a les més abstractes. Encara així, és cert que és el mètode TEACCH dona estratègies per a treballar la comunicació visual (no únicament amb pictogrames), i permet adaptar-se així a la persona amb TEA. S'ha de **contextualitzar l'aprenentatge** i encara que la persona tinga bona capacitat per a resoldre diferents situacions socials sobre el paper, el professional s'ha de cerciorar que és capaç de generalitzar aquests aprenentatges al dia a dia i al **context natural**, si no és així, s'haurà de valorar què està fallant i quins tipus de suports tant materials com personals se li poden facilitar (llegir la píndola formativa de suport transaccional).

A continuació, es fa una diferenciació entre com treballar amb alumnat amb TEA **depenent de la seua necessitat de suport**. Es diferencia entre persones amb necessitat de suport, amb necessitat de suport substancial i amb necessitat de suport molt substancial, com marca el DSM-5 per al diagnòstic.

Com en totes les intervencions que es realitzen amb les persones amb TEA i que es desenvolupen en d'aquesta Guia, s'haurà de **conèixer molt bé la persona**. L'equip de professionals encapçalat per l'orientador/a haurà de realitzar un **examen exhaustiu** de les diferents capacitats i habilitats a tots els nivells de la persona amb autisme objecte d'intervenció. S'hauran de passar els **tests** corresponents al diagnòstic que donen un coneixement profund i necessari per a definir quines seran les millors **estratègies d'intervenció que s'hauran de desenvolupar en el seu pla d'actuació personalitzat**.

A partir de la informació aportada per les famílies i pels agents externs que estan en contacte amb la persona amb TEA, de les reunions i entrevistes i de l'observació directa en el context natural pels professionals de suport a la inclusió, es desenvoluparà el **pla d'intervenció personalitzat**.

S'haurà de tindre en compte que, de tot allò que es treballa a nivell individual amb la persona amb TEA, per a saber que ho ha après i generalitzat, s'haurà de realitzar observació i seguiment en context real, i crear situacions en les quals s'hagen de **posar en pràctica els coneixements** treballats prèviament.

Tal com es reflecteix en la píndola formativa d'educació i regulació emocional en les persones amb TEA, les dues àrees estan connectades i van molt lligades, no es pot separar una d'una altra. Depenent de l'edat i del nivell de comprensió, es poden desenvolupar més o menys i reconèixer estats que estan enmig dels tres globals que s'especifiquen a continuació:

NECESSITAT DE SUPORT	NECESSITAT DE SUPORT SUBSTANCIAL	NECESSITAT DE SUPORT MOLT SUBSTANCIAL
- Determinar SAAC per a implementar. Tindre en compte que encara que la persona siga verbal, serà convenient dotar-lo d'un sistema augmentatiu per a la seua comunicació. Això serà favorable tant per a comprendre com per a expressar-se, sobretot en els primers anys de vida. A la llarga, se l'estarà dotant d'estratègies que li serviran al llarg de la seua vida per a ser una persona competent a nivell social i segura de si mateixa. - Elaborar una llista de reforçadors, motivadors. Serà molt important tant per a forçar la comunicació a l'inici com per a guiar-la, ja que en moltes ocasions tindran la facilitat de parlar molt però únicament d'allò que els interessa o del que volen parlar. - Elaborar un registre del tipus de comunicació que té la persona i el tipus de demandes que utilitza, sobretot amb els seus iguals. És molt comú que com els centres d'interès són tan diferents als dels seus iguals, siguen millors comunicadors amb les persones adultes que amb els seus iguals i és un aspecte molt important a tindre en compte i a treballar. - Treballar la imitació. Necessitat d'imitar sobre objectes primer per a anar passant a la imitació gestual i arribar a la vocal. És important acompanyar la parla de gestos per a facilitar la comprensió i l'expressió en els casos que així es requerisca, sobretot quan són molt menuts. Treballar tant la imitació gestual com la vocal mitjançant cançons, jocs, etc.	- Determinar SAAC per a implementar. Tindre en compte que encara que la persona siga verbal, serà convenient dotar-la d'un sistema augmentatiu la seua comunicació. Això serà favorable tant per a comprendre com per a expressar-se. - Elaborar una llista de reforçadors, motivadors. - Elaborar un registre del tipus de comunicació que té la persona i el tipus de demandes que utilitza. - Treballar la imitació. Necessitat d'imitar sobre objectes primer per a anar passant a la imitació gestual i arribar a la vocal. És important acompanyar la parla de gestos per a facilitar la comprensió i l'expressió en els casos que així es requerisca. Treballar tant la imitació gestual com la vocal mitjançant cançons, jocs, etc. - Atenció conjunta, creant temptatives de comunicació i augmentant les demandes per a realitzar les peticions. Encara que siga una persona verbal, és molt probable que no utilitze el seu llenguatge tant com s'esperara. Cal crear temptatives de comunicació tant comprensiva com expressiva. - Introduir elements pictogràfics per a augmentar la comunicació tant comprensiva com expressiva. Utilitzar guions conversacionals, històries socials, tires explicatives, etc. Autoinstruccions visuals.	- Determinar SAAC per a implementar. - Elaborar un llistat de reforçadors, motivadors. - Elaborar un registre del tipus de comunicació que té la persona i el tipus de demandes que utilitza. - Treballar la imitació. Necessitat d'imitar sobre objectes primer per a anar passant a la imitació gestual i arribar a la vocal. - Treballar des de la imitació gestual fins a la vocal mitjançant cançons, jocs, etc. - Atenció conjunta, creant temptatives de comunicació i augmentant les demandes per a realitzar les peticions. - Introduir elements pictogràfics per a augmentar la comunicació tant comprensiva com expressiva. Utilitzar tires explicatives senzilles amb passos seqüenciats simples per a entendre, associar i expressar amb major fluïdesa tot allò que va realitzant. Autoinstruccions visuals. - Quan no hi ha possibilitat d'abstracció, utilitzar un objecte real per a realitzar l'intercanvi comunicatiu o l'horari. - Utilitzar el TEACCH a nivell tant d'organització, agendes visuals, com de llibres viatgers que faciliten la comunicació a partir de fotografies reals pictogrames o fins i tot, objectes reals.

TEA. Trastorn de l'Espectre de l'Autisme

Una **GUIA** per a
la **COMUNITAT EDUCATIVA**

NECESSITAT DE SUPORT	NECESSITAT DE SUPORT SUBSTANCIAL	NECESSITAT DE SUPORT MOLT SUBSTANCIAL
- Atenció conjunta, creant temptatives de comunicació i augmentant les demandes per a realitzar les peticions. Encara que siga una persona verbal, és molt probable que no utilitze el seu llenguatge tant com s'esperara. Cal crear temptatives de comunicació tant comprensiva com expressiva. - Introduir elements pictogràfics per a augmentar la comunicació tant comprensiva com expressiva. Utilitzar horaris, guions conversacionals, històries socials, etc. - Quan hi ha possibilitat d'abstracció, utilitzar la paraula (també visual), per a realitzar l'intercanvi comunicatiu o l'horari. - Utilitzar el TEACCH a nivell tant d'organització agendes visuals, com de llibres viatgers que faciliten la comunicació a partir de fotografies reals pictogrames o fins i tot, objectes reals. És important que hi haja una molt bona comunicació amb la família per a poder preguntar què han fet, on han estat, etc. i així augmentar la comunicació expressiva a través d'imatges i de text. Es pot utilitzar per exemple l'<i>AraWord</i> per a realitzar la verbalització del dia: "Aquest matí m'he despertat..."	- Quan hi ha possibilitat d'abstracció, utilitzar la paraula (també visual), per a realitzar l'intercanvi comunicatiu o l'horari. - Utilitzar el TEACCH a nivell tant d'organització agendes visuals, com de llibres viatgers que faciliten la comunicació a partir de fotografies reals pictogrames o fins i tot, objectes reals. És important que hi haja una molt bona comunicació amb la família per a poder preguntar què han fet, on han estat, etc. i així augmentar la comunicació expressiva a través d'imatges i de text. Es pot utilitzar per exemple l'<i>AraWord</i> per a realitzar la verbalització del dia: "Aquest matí m'he despertat..." - Es realitzarà una anàlisi exhaustiva de l'entorn per a determinar els suports necessaris perquè la persona adquireisca el sistema de comunicació i el puga generalitzar. - Normalment aquest procés requerirà de molt de treball individual amb la persona amb TEA per a, a poc a poc, anar generalitzant els aprenentatges a tots els contextos i amb totes les persones. - És un treball constant i requereix de molta perseverança. - Implementar aplicacions per a millorar la comunicació utilitzant tauletes, ordinadors i mòbils. Hi ha diferents eines per a poder augmentar i alternar el sistema de comunicació que tinga la persona.	- Es realitzarà una anàlisi exhaustiva de l'entorn per a determinar els suports necessaris perquè la persona adquireisca el sistema de comunicació i el puga generalitzar. - Normalment aquest procés requerirà de molt de treball individual amb la persona amb TEA per a, a poc a poc, anar generalitzant els aprenentatges a tots els contextos i amb totes les persones. - És un treball constant i requereix de molta perseverança. - Implementar aplicacions per a millorar la comunicació utilitzant tauletes, ordinadors i mòbils. Hi ha diferents eines per a poder augmentar i alternar el sistema de comunicació que tinga la persona.

NECESSITAT DE SUPORT	NECESSITAT DE SUPORT SUBSTANCIAL	NECESSITAT DE SUPORT MOLT SUBSTANCIAL
- Es realitzarà una anàlisi exhaustiva de l'entorn per a determinar els suports necessaris perquè la persona adquireixca el sistema de comunicació i el pugui generalitzar. - Normalment aquest procés requerirà de molt treball individual amb la persona amb TEA per a, a poc a poc, anar generalitzant els aprenentatges a tots els contextos i amb totes les persones. - És un treball constant i requereix de molta perseverança. - Implementar aplicacions per a millorar la comunicació utilitzant tauletes, ordinadors i mòbils. Hi ha diferents eines per a poder augmentar i alternar el sistema de comunicació que tingui la persona.		

Molt important per a pensar en el model d'intervenció general, ampliar la informació d'aquesta píndola amb les "d'Educació i regulació emocional" i la de "Suport transaccional".

